

BPG.573.1.2018.ZG

Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Policyjnej Izby Dziecka w Gdańsku

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192), zwanego dalej: OPCAT, oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 11 czerwca 2018 r. do Policyjnej Izby Dziecka w Gdańsku (dalej PID, placówka) udali się przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej: KMPT, Mechanizm): Zenobia Glac-Ściebura – przedstawicielka Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich w Gdańsku (pedagog resocjalizacji i oligofrenopedagog), Rafał Kulas (prawnik) oraz Klaudia Kamińska (prawnik).

Celem wizytacji było sprawdzanie sposobu traktowania nieletnich przebywających w PID, by wzmocnić, jeśli to niezbędne, ich ochronę przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem, a następnie przedstawić rekomendacje właściwym władzom mając na uwadze poprawę traktowania oraz warunków zapewnionych osobom pozbawionym wolności i zapobieganie torturom oraz innemu okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, w zgodzie z odpowiednimi standardami organizacji międzynarodowych.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę na temat funkcjonowania placówki z kom. Adamem Kaźmierowskim – kierownikiem PID;
- dokonano oglądu pomieszczeń, w tym m.in.: pokoi dla nieletnich, sanitariatów, jadalni, świetlicy, terenu rekreacyjnego;

- przeprowadzono rozmowę z nieletnim przebywającym w PID, w warunkach zapewniających poufność rozmowy;
- poddano analizie wybraną dokumentację, w tym m.in. protokoły zatrzymań nieletnich, książki ewidencji nieletnich, książki przebiegu służby w PID, książkę wizyt lekarskich.

W toku wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele KMPT poinformowali Kierownika Policynj Izby Dziecka w Gdańsku o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano wybraną dokumentację związaną z funkcjonowaniem placówki.

W przedmiocie zainteresowania przedstawicieli KMPT każdorazowo pozostają następujące zagadnienia: legalność pobytu, traktowanie, prawo do informacji, prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym, prawo do ochrony zdrowia, warunki bytowe, oddziaływania kulturalno-oświatowe oraz kwalifikacje personelu. W raporcie wyszczególniono jedynie te obszary, które w ocenie przedstawicieli KMPT pozytywnie wyróżniają placówkę na tle pozostałych oraz te, które wymagają poprawy. Raport zawiera również problemy o charakterze systemowym związane z koniecznością zmiany obowiązującego prawa lub praktyki jego stosowania.

2. Zakaz represji

Stosownie do art. 21 ust. 1 OPCAT żadna osoba (np. personel, pacjenci, inne osoby) lub organizacja, która przekazała KMPT informację, nie może ponieść jakiegokolwiek sankcji lub uszczerbku z tego tytułu, niezależnie czy udzieliła informacji prawdziwej, czy fałszywej.

Wskazany przepis OPCAT stanowi bowiem, że żadna władza lub funkcjonariusz nie nakaze, nie zastosuje, nie pozwoli ani nie dopuści do stosowania jakiegokolwiek sankcji przeciwko jakiegokolwiek osobie lub organizacji, za przekazanie krajowemu mechanizmowi prewencji jakiegokolwiek informacji, prawdziwej bądź fałszywej, i żadna taka osoba lub organizacja nie poniesie żadnego uszczerbku w jakikolwiek inny sposób.

3. Charakterystyka placówki

Wizytowany PID funkcjonuje w ramach Wydziału Konwojowo Ochronnego Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku przy ul. Kisielewskiego 11. Placówka przeznaczona jest dla 19 nieletnich. Od 1 stycznia 2017 r. do 11 czerwca 2018 r. w Izbie przebywało 413 nieletnich (324 chłopców i 89 dziewcząt). W dniu wizytacji w placówce przebywało dwoje nieletnich (chłopak i dziewczyna).

4. Mocne strony

Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur wysoko ocenił stosowaną praktykę dającą dobry efekt psychologiczny, polegającą na tym, że funkcjonariusz pełniący rolę wychowawcy ubrany jest po cywilnemu, co w zamierzeniu ma zmniejszyć poziom napięcia u doprowadzonego nieletniego.

Taki sposób ubioru może przynieść zadowalający efekt w postaci zmniejszenia poziomu napięcia emocjonalnego u nieletniego, zredukować jego potencjalne zachowania agresywne. Praktyki tego typu czynią też zadość standardom wyznaczonym przez Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (dalej: CPT, Komitet) dotyczącym postępowania z nieletnimi pozbawionymi wolności, które wskazują, że personel powinien być zaangażowany w pracę z młodymi ludźmi oraz posiadać umiejętności i środki do właściwego pokierowania i motywowania osób nieletnich, za które ponosi odpowiedzialność [Dziesiąte Sprawozdanie Ogólne CPT/Inf(99)12,33].

Jako mocną stroną Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur uznaje również zapewnienie każdemu nieletniemu możliwości spożycia pierwszego posiłku od razu po przyjęciu do placówki, niezależnie od pory dnia lub nocy. Pomimo, iż rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w *sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz. U. z 2012 r. poz. 638, z późn. zm.), dalej: rozporządzenie w sprawie PdOZ i PID, wskazuje, że posiłki wydaje się po upływie minimum pięciu godzin od chwili umieszczenia nieletniego w izbie, a w uzasadnionych przypadkach można podać

posiłek przed upływem tych godzin. PID kieruje się zaś praktyką wydawania pierwszego posiłku wszystkim nieletnim niezależnie od czasu, który upłynął od momentu umieszczenia w placówce, co wykracza poza normę prawną. KMPT pozytywnie ocenia humanitarny charakter takiej reguły.

Nieletni przebywający w PID w dniu wizytacji podkreślali, że funkcjonariusze pytają ich, czy nie są głodni.

Przedstawiciele KMPT oceniają bardzo wysoko opisane wyżej praktyki.

5. Problemy systemowe

a. Kontrola osobista

Nieletni nowoprzyjęci poddawani są kontroli osobistej, podczas której muszą zdjąć swoje ubrania, opuścić bieliznę i wykonać 2-3 przysiady. Jako miejsce kontroli zarówno obecni w dniu wizytacji funkcjonariusze jak i przebywający w Izbie nieletni wskazali toaletę.

Przepis § 4 ust. 2 załącznika nr 12 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w *sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz.U. 2012 poz. 638; dalej: rozporządzenie w sprawie PdOZ i PID) wskazuje, że „nieletni podlega szczegółowemu sprawdzeniu w celu odebrania rzeczy, o których mowa w ust. 1 pkt 2. Sprawdzenia nieletniego oraz odzieży na nim w warunkach zapewniających poszanowanie jego intymności dokonuje w miarę możliwości policjant tej samej płci”.

Użyte w regulaminie sformułowanie „odzieży na nim” wskazuje, że funkcjonariusz Policji jest uprawniony do dokonywania czynności bez pozostawienia zatrzymanego w samej bieliźnie czy też zobowiązania go do całkowitego rozebrania się. Należy zrozumieć potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa tak osobom zatrzymanym, jak i funkcjonariuszom policji pełniącym służbę w PID, niemniej jednak tak daleko idąca ingerencja w prawo do prywatności nie może odbywać się bez właściwych w świetle Konstytucji RP regulacji prawnych.

W efekcie działań podjętych przez Rzecznika Praw Obywatelskich 14 grudnia 2017 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie K 14/17. Uznał on, że przepisy

zakwestionowanych przez Rzecznika ustaw (w tym ustawy o Policji) są niekonstytucyjne, w zakresie w jakim nie precyzują granic i pojęcia kontroli osobistej. Z uwagi na powyższe, KMPT spodziewa się odpowiedniej zmiany przepisów rozporządzenia w zakresie dotyczącym przeprowadzania kontroli osobistych, która będzie wymuszona zmianą przepisów ustawy o Policji. Trybunał określił czas na zmianę niekonstytucyjnych przepisów na 18 i 12 miesięcy odpowiednio w stosunku do ustaw i rozporządzeń.

Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur sygnalizuje, że należy rozważyć zmianę miejsca dokonywania kontroli w taki sposób, aby zabezpieczyć odpowiednią intymność osób poddawanych kontroli jak i bezpieczeństwo funkcjonariuszy.

b. Brak obligatoryjnych badań lekarskich zatrzymanych

Zgodnie z udzielonymi wizytującym informacjami, badaniom lekarskim przed umieszczeniem w izbie są poddawani nieletni z widocznymi obrażeniami ciała, będący pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających oraz nieletni żądający przeprowadzenia badania. Nieletni wskazywali, że funkcjonariusze są obecni przy badaniach.

Obowiązujące przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. (Dz.U. 2012 poz. 1102) w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję dotyczące ogółu zatrzymanych odnoszą się również do nieletnich.

W szczególności o nieletnich wprost mówi § 1 ust. 3 pkt 2 lit. e rozporządzenia, który obowiązuje do dokonania badań lekarskich nieletniego po spożyciu alkoholu lub innego, podobnie działającego środka.

Przedstawiciele KMPT stoją na stanowisku, że każdego nowoprzyjętego nieletniego należy poddawać badaniu lekarskiemu. Pomimo, iż obowiązujące przepisy krajowe w zakresie funkcjonowania pomieszczeń dla osób zatrzymanych nie określają takiego obowiązku, przedstawiciele KMPT uważają, iż badaniom przed umieszczeniem w PdOZ powinny być poddawane wszystkie osoby. Badanie powinno odbyć się w sposób zapewniający młodej osobie jak największe poczucie bezpieczeństwa i intymności, co do zasady bez obecności osób trzecich, chyba że lekarz zdecydowałby inaczej. Jak wielokrotnie wskazują nieletni podczas rozmów z przedstawicielami Mechanizmu, obecność

funkcjonariusza podczas badań sprawia, iż osoba badana nie może swobodnie rozmawiać z lekarzem.

Taka praktyka pozwoliłaby zatem na zdiagnozowanie ewentualnych przeciwwskazań zdrowotnych do osadzenia. Co więcej, z uwagi na możliwość identyfikacji wszelkich obrażeń ciała i szczegółowe odnotowanie tego faktu w dokumentacji medycznej, stanowi ona zabezpieczenie funkcjonariuszy Policji przed zarzutami dotyczącymi niewłaściwego traktowania. A przede wszystkim **badanie lekarskie stanowi podstawowe zabezpieczenie przed torturami.**

Przedstawiciele Mechanizmu przypominają, iż w zakresie badań lekarskich opinię wyraził również CPT w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 02.03.2006 r.); CPT/Inf (2006)]. W § 44 sprawozdania Komitet zalecił zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym bezzwłocznego badania medycznego i regularnych wizyt lekarskich lub pielęgnarskich. Ponadto zgodnie z Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.) *osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie lekarskie, a później, kiedy będzie to potrzebne, zapewniona opieka medyczna i leczenie. Opieka medyczna i leczenie zostaną zapewnione bezpłatnie.*

6. Obszary wymagające poprawy

a. Traktowanie przez funkcjonariuszy PID

Nieletni, z którymi rozmawiali członkowie delegacji, nie zgłaszali zarzutów mogących wskazywać na niewłaściwe traktowanie przez funkcjonariuszy Policyjnej Izby Dziecka w Gdańsku.

Jednak przy obecnym stanie prawnym i wyroku Trybunału Konstytucyjnego (zob. pkt. 5.a. raportu) wątpliwości KMPT budzi realizacja szczegółowego sprawdzenia, rozumianego przez funkcjonariuszy jako kontrola osobista, połączona z rozebraniem zatrzymanego do naga i koniecznością wykonania przez niego przysiadu w niemonitorowanej toalecie Izby. Należy mieć na względzie, że taki sposób realizacji sprawdzenia jest środkiem bardzo inwazyjnym i potencjalnie poniżającym, mogącym wywoływać w człowieku poczucie upokorzenia

i wstydu. Tymczasem stosownie do obowiązującego prawa (art. 7 Konstytucji) wszystkie organy władzy publicznej, w tym Policja, powinny działać wyłącznie na podstawie prawa i w jego ściśle określonych granicach. Nie mogą więc domniemywać swoich kompetencji, a wszelkie działania muszą mieć podstawę prawną.

Z uwagi na powyższe do czasu przyznania przez ustawodawcę uprawnień w formie ustawy i uszczegółowienia w niej przesłanek i sposobu realizacji kontroli osobistej, funkcjonariusze powinni zaniechać rozbierania zatrzymanych i dokonywać sprawdzenia zgodnie z obowiązującymi przepisami.

b. Traktowanie przez funkcjonariuszy Policji

Podczas rozmowy jedna z osób nieletnich szczegółowo opowiedziała o przemocy ze strony policjantów spoza PID, w tym o torturach. Osoba ta wskazała, że została zatrzymana przez funkcjonariuszy wydziału kryminalnego i doprowadzona na komendę policji.

W radiowozie policyjnym osoba ta została uderzona ręką w tył głowy. W momencie tzw. rozpytywania obecni przy zatrzymaniu funkcjonariusze wraz z jeszcze jednym policjantem z komendy poinformowali tę osobę, że w pomieszczeniu znajdują się dwie pałki – gumowa i drewniana oraz kabel owinięty taśmą. Słowa te, które można uznać za groźby, powtórzono parokrotnie. Po czym osobę tę przewrócono na podłogę, ściągnięto jej buty i bito w stopy wspomnianym wcześniej kablem i pałką. Tortury te trwały prawie 10 minut. Miały one na celu wymuszenie przyznania się do winy oraz zdobycie informacji o lokalnym dilerze narkotyków. Po tych zdarzeniach osoba zatrzymana otrzymała dokument do podpisu.

W czasie rozpytywania nie było ani rodzica, ani prawnika.

Relację tej osoby uprawdopodobniają dokumenty, z którymi zapoznał się przedstawiciel KMPT po zakończonej wizytacji.

W tym miejscu należy wskazać, że funkcjonariusze Policji służą w formacji przeznaczonej do ochrony bezpieczeństwa ludzi i mienia, a więc należy przez to rozumieć, iż jednym z ich głównych zadań jest pilnowanie przestrzegania prawa. Wszelkie odstępstwa od tak przyjętej normy mogą świadczyć np. o wypaleniu zawodowym, dlatego też Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur rekomenduje Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Gdańsku przypomnienie podległym funkcjonariuszom o bezwzględnym zakazie stosowania tortur osób zatrzymanych, zachęcanie policjantów do przeciwstawiania się takim sytuacjom

poprzez zgłaszanie ich odpowiednim służbom oraz o konieczności stosowania zasad etyki policjanta. W tym celu jedną z dobrych praktyk jest organizacja szkoleń z zakresu praw człowieka i prewencji tortur, stałe przypominanie komendantom właściwych jednostek o monitorowaniu pracy personelu przez ich przełożonych, instalację monitoringu na komendach, stworzenie pokoi przesłuchań (monitorowanych), wyposażenie policjantów w kamery (System Rejestracji Audio-Wideo RAW) oraz prowadzenie przesłuchań/rozpytań nieletnich wyłącznie z udziałem rodzica/opiekuna lub obrońcy.

Warto podkreślić w tym miejscu, że szkolenia w wymienionym wyżej zakresie mają wartość prewencyjną i edukacyjną. Wspomniane szkolenia, zawierające w treści zasady i standardy w zakresie ochrony praw człowieka i znajomość podstaw pozytywnych oddziaływań psychologicznych ukierunkowane są na zapobieganie torturom i innym formom przemocy.

Opisana powyżej sprawa będzie przedmiotem odrębnego postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Mechanizm.

c. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Z informacji udzielonej przez kierownika Izby wynika, że miejscem spotkań z adwokatem jest monitorowana świetlica. Zdaniem wizytujących realizowanie spotkań z adwokatem lub pełnomocnikiem w tym miejscu jest zbyt daleko idącą ingerencją w omawiane w tym punkcie prawo, naruszającą poufny charakter rozmowy.

Prawo do swobodnego porozumiewania się (komunikowania) z obrońcą (pełnomocnikiem) obejmuje przede wszystkim wolność od reglamentacji w zakresie częstotliwości kontaktów oraz poszanowanie tajemnicy. Wartość pomocy obrońcy uległaby znacznemu obniżeniu, gdyby adwokat nie mógł porozumiewać się ze swoim klientem i udzielać mu poufnych wskazówek bez jakiegokolwiek kontroli i z gwarancjami tajemnicy adwokackiej. Ponadto Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu, w sprawie *S. przeciwko Szwajcarii*¹ uznał, że prawo oskarżonego do komunikowania się ze swoim obrońcą na osobności jest częścią podstawowych wymagań sprawiedliwego procesu w społeczeństwie demokratycznym i wynika z art. 6 ust. 3 lit. c EKPC. W przypadku, gdyby obrońca nie mógł naradzać się ze swoim klientem bez żadnej kontroli, jego pomoc straciłaby

---

¹ Orzeczenie ETPC z 28 XI 1991 r. *S. v. Szwajcaria.*, skargi nr 12629/87, 12965/88.

praktyczne znaczenie, podczas gdy EKPC ma na celu zagwarantowanie praw, które są praktyczne i skuteczne². Dodatkowo wskazać należy, iż we wnioskach z raportu CPT z wizyty w Polsce z maja 2017 r., CPT/Inf (2018) 39 § 26 znalazła się informacja, że *rozmowy między prawnikiem, a klientem powinny być poufne i nie mogą odbywać się w obecności policjanta.*

Nieletni przebywający w Izbie mają możliwość skorzystania z telefonu pod nadzorem funkcjonariusza dyżurnego. Z informacji przekazanych przedstawicielowi KMPT wynika, że nieletni często prowadzą rozmowę w trybie głośnomówiącym tak, że funkcjonariusz dyżurny słyszy rozmowę. Ponadto aparat telefoniczny znajduje się naprzeciwko dyżurki funkcjonariusza tuż przy szybie co powoduje, iż policjant, pomimo zamkniętego okna, słyszy prowadzoną rozmowę.

Należy w tym miejscu podkreślić, że możliwość kontaktu zatrzymanego nieletniego ze światem zewnętrznym stanowi podstawową gwarancję prewencji tortur, co wielokrotnie wyszczególnione jest w raportach CPT.³ Powyższa gwarancja pozwala dziecku na przekazanie informacji osobie z zewnątrz o tym, jak jest traktowane. Dodatkowo czyni miejsce zatrzymania bardziej przyjaznym, humanitarnym. Ma także niewątpliwie wpływ na dobrą atmosferę. Należy jednak pamiętać, że gwarancja ta działa tylko wtedy, jeśli kontakt jest poufny. Wszelki nadzór w tym zakresie osłabia możliwości prewencyjne przed niehumanitarnym traktowaniem – nieletni nie ma możliwości swobodnej wypowiedzi.

Podśluch rozmów telefonicznych może naruszać art. 49 Konstytucji RP, który gwarantuje wolności i ochronę tajemnicy komunikowania się. Tym samym osoby nieletnie powinny mieć prawo do kontaktu telefonicznego w warunkach zapewniających poufność rozmowy.

d. Personel

Funkcjonariusze Policji pełniący służbę w PID uczestniczyli w ostatnim roku w szkoleniu z zakresu pełnienia służby w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych i policyjnych izbach dziecka. KMPT zachęca jednak do ich poszerzenia o zagadnienia takie

---

² Za: Paweł Nowak, *Zasady porozumiewania się zatrzymanego z adwokatem oraz tymczasowo aresztowanego z obrońcą w Kodeksie postępowania karnego w aspekcie konstytucyjnym oraz prawnomiędzynarodowym*, w *Czasopiśmie Prawa karnego i nauk penalnych*, Rok XVII: 2013, z. 1

³ Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2003, punkt 33.

jak: przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu i komunikację interpersonalną. Z uwagi na specyfikę placówki, jaką jest policyjna izba dziecka przedstawiciele Mechanizmu rekomendują również szkolenia z tematyki psychologicznej, takie jak: praca z trudną młodzieżą, interwencje psychologiczne wobec nieletnich, radzenie sobie ze stresem, itp. Warto również włożyć wysiłek w systematyczne promowanie i odświeżanie wiedzy w zakresie ochrony praw człowieka i zapobiegania przemocy, torturom oraz innych formom złego traktowania (patrz Raport pkt. 6.1.1).

W ocenie KMPT odpowiednio dobrany i wyszkolony personel policyjny jest w stanie prawidłowo wykonywać swoje obowiązki, bez uciekania się do przemocy. Stanowi też skuteczną gwarancję chroniącą osoby pozbawione wolności przed torturami. Dzięki swojej wiedzy i doświadczeniu oraz możliwości kontaktu z zatrzymanymi, ma możliwość bieżącego monitorowania ich zachowania i wylapywania niepokojących sygnałów, świadczących o złym traktowaniu. Odwołując się również do standardów CPT, wskazanych w Drugim Sprawozdaniu Ogólnym [CPT/Inf (92) 3]: *głównym czynnikiem w procesie rekrutacji służb porządku publicznego powinny być predyspozycje w zakresie komunikacji interpersonalnej. Ponadto w czasie szkoleń należy położyć szczególny nacisk na rozwijanie umiejętności w tym zakresie, opartych na poszanowaniu godności człowieka. Posiadanie umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej pozwoli funkcjonariuszowi policji czy strażnikowi więziennemu na rozładowanie sytuacji, które w przeciwnym wypadku mogłyby przekształcić się w przemoc, a także – bardziej ogólnie – doprowadzi do zmniejszenia napięć i podniesienia jakości życia – zarówno w policji, jak i ośrodkach pozbawienia wolności – z korzyścią dla wszystkich zainteresowanych* (§ 60 Sprawozdania). W ocenie Podkomitetu ds. Prewencji Tortur przy ONZ⁴ (dalej: SPT) szkolenie personelu powinno mieć charakter prewencyjny i obejmować funkcjonariuszy na wszystkich poziomach. Powinno mieć charakter przekrojowy, zawierając zasady i standardy w zakresie ochrony praw człowieka, ukierunkowane na zapobieganie torturom i innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu.

e. Warunki bytowe

Placówka znajduje się w domu jednorodzinnym, który wymaga gruntownego remontu, w tym m.in. termoizolacji jak i wymiany stolarki okiennej, która jest nieszczelna. Na terenie

---

⁴ Raport SPT z wizyty w Meksyku, CAT/OP/MEX/1, § 95

nieruchomości znajduje się również ogród, garaż oraz boisko, wymagające naprawy stanu nawierzchni, np. na bezpieczną poliuretanową.

Zgodnie z informacją przekazaną przez kierownika PID Komenda Wojewódzka Policji w Gdańsku w najbliższym czasie planuje przeznaczyć środki finansowe na modernizację placówki.

Na parterze budynku znajdują się takie pomieszczenia jak dyżurka funkcjonariuszy PID, gabinet kierownika oraz dwie świetlice, gdzie z jednej z nich jest bezpośrednie wyjście na boisko. W piwnicy placówki znajduje się magazyn, depozyt, łaźnia, kuchnia i jadalnia. Na piętrze budynku znajdują się sypialnie wieloosobowe. W łazience przedstawiciele KMPT zauważyli brak przepierzenia pod prysznicami. Zgodnie z informacją przekazaną wizytującym przez kierownika PID nieletni, którzy chcą się wykąpać wpuszczani są do łaźni pojedynczo.

7. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur zalecają:

I. Kierownikowi Policyjnej Izby Dziecka w Gdańsku :

- 1) zaprzestanie rozbierania nieletnich i dokonywanie sprawdzenia w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami;
- 2) rozważenie możliwości poddawania badaniom lekarskim wszystkich nieletnich przed ich umieszczeniem w PID;
- 3) przeprowadzanie badań lekarskich bez obecności funkcjonariusza (chyba, że lekarz zadecyduje inaczej);
- 4) realizowanie spotkań nieletniego z adwokatem, obrońcą, czy pełnomocnikiem w pomieszczeniu niemonitorowanym;
- 5) umożliwienie nieletniemu rozmowy telefonicznej w warunkach zapewniających poufność rozmowy;
- 6) zmianę miejsca dokonywania kontroli osobistych z toalety na pomieszczenie zapewniające odpowiednie warunki;

- 7) poszerzenie oferty szkoleń dla funkcjonariuszy z zakresu komunikacji interpersonalnej, pracy z osobami trudnymi bez wyrządzania im krzywdy, umiejętności radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu oraz ochrony praw człowieka i zapobiegania przemocy, torturom oraz innym formom złego traktowania;
- 8) wyposażenie sanitariatów w przepierzenia pod prysznicem.

II. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Gdańsku:

- 1) przypomnienie podległym funkcjonariuszom o bezwzględnym zakazie stosowania tortur osób zatrzymanych, zachęcanie policjantów do przeciwstawiania się takim sytuacjom poprzez zgłaszanie ich odpowiednim służbom oraz o konieczności stosowania zasad etyki policjanta (pkt 6.a. Raportu);
- 2) stworzenie pokoi przesłuchań (monitorowanych) oraz prowadzenie przesłuchań/rozpytań nieletnich wyłącznie z udziałem rodzica/opiekuna lub obrońcy;
- 3) poinformowanie Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur, kiedy zostanie przeprowadzony remont PID w Gdańsku (pkt 6.e. Raportu);
- 4) zapewnienie środków finansowych na realizację zaleceń nr 2 i 8.